

legrégibb párisi nyomtatványnak, az év nélküli, de valószínűleg 1470-ben készült, *Gasparini Epistolae*-nek előljáró beszédét és *explicit*-jét közli, melyben *Fichet* Vilmos a lelkes humanista, *Heynlin* Jánost, mint a könyvnyomdászatnak meghonosítóját Párisban üdvözli s azon reményének ad kifejezést, hogy az új találmány Franciaországban föllendíti az elhanyagolt klasszikus tudományokat. A többi tábla jó részt *Fichet* egyéb bevezető, illetve ajánló leveleit mutatja be, melyek részben saját Rhetorikájához, részben Gasparinus »Orthographia«-jához, Bessarionus beszédeihez, Cicero műveire, stb. készültek.

Igen érdekes továbbá a Rodericus zamorai érsek *Speculum humani Vitae* cz. munkája élén álló három levél, melyek elsejében a párisi nyomdászok Robert d'Estouteville városi főbírónak hálálkodnak, a velük, idegenekkel való jó bánásmódot; a másodikban ugyanezek II. János Bourbon herczegnek megköszönik érdeklődését, melylyel Párisban jártakor műhelyüket megtekinteni kegyeskedett, míg a harmadikban XI. Lajost üdvözlik alattvalói hódolattal s felajánlják neki szolgálataikat.

A tipografiai emlékeket a sorbonnei priorok eredeti kéziratos jegyzékének két lapnyi hasonmása zárja be, mely a *Fichet*-re és *Heynlin*-re vonatkozó adatokat tartalmazza.

Az okmányokat szerző rövid, de mindenképen kellőleg tájékoztató bevezetésekkel látta el, melyekben a közölt adatok kulturtörténeti értékét igyekezett kidomborítani. —Sp.—

Köblös Zoltán: *Halotti beszédek az Erdélyi Országos Múzeum és a kolozsvári református kollegium könyvtárában.* (Különlenyomat a »Genealogiai Füzetek« 1904. és 1905. évi folyamából.) Kolozsvár, 1905. Gámán János örököse. 8-r. 104 l.

Köblös Zoltán tetszetősen kiállított füzetével első sorban a családtörténeti irodalom művelőinek akart szolgálatot tenni, midőn az Erdélyi Országos Múzeum s a kolozsvári ev. ref. kollegium könyvtárainak gazdag hallottasbeszéd gyűjteményét ismertette. Az Erdélyi Múzeum halotti beszédeinek törzsét gr. *Kemény József* 36 vaskos kötetre terjedő gyűjteménye alkotja, melynek rövid, csakis a vezetéknevekre szorítkozó lajstromát *Jakab Elek* már 1881-ben közölte folyóiratunk hasábjain. E szükszavú jegyzék azonban, minthogy a *Kemény*-féle kolligatumok a közel jövőben szét-szedetnek, rövid idő múltán teljesen használhatatlanná válik s főleg ez a körülmény ösztönözte *Köblöst* dolgozata megírására. Az egyes beszédek bibliografiai leírására ő sem törekedett, a mi, tekintve az ilyenmű kiadványok hosszú és czikornyás czimeit, valóban aránytalanul megnövelte volna műve terjedelmét. Csupán az elparentáltak s az írók nevének, továbbá a beszéd nyelvének, alakjának, s a mennyiben nem kézirat, megjelenési helye és éve megjelöl-

lésére szorítkozott, úgy az 1711 előtt, mint után készült füzeteknél. A közlés sorrendjét nem a szerzők, hanem a halottas beszédben szereplők betűrendje határozta meg, de a művecske végén úgy az írók, mint az elbűcsűztatottak gondosan megszerkesztett jegyzékét kapjuk. Összesen 972 halotti beszéd nyert e könyvecskeben feldolgozást.

—s.

Graesel Arnim: *Führer für Bibliotheksbenutzer.* Leipzig, 1905. S. Hirzel. 8-r. 101 l. Ára 2 M.

A göttingai egyetem tudós könyvtárosa valóban hézagpótló munkát végzett, midőn e kis füzetkében mintegy dióhéjban összefoglalta mindazt, a mit az olvasó közönségnek tudnia kell a nagy nyilvános könyvtárak mivoltáról, szervezetéről, belső életéről s az ott folyó munkásság természetéről, ha a könyvgyűjteményekkel szemben képtelen, sőt sokszor nevetséges igényeket támasztani nem akar.

Valóban méltó e dolgozat arra, hogy minden főiskolai hallgató irásztalán helyet foglaljon, bár féltő, hogy terjedelméhez viszonyítva kissé magas ára alighanem meggátolja kellő elterjedését.

A kalauz felosztása különben a következő: rövid bevezetés után, mely a könyvtár fogalmát és fajait határozza meg, a könyvtár-épület kellekeit ismerteti s tájékoztat a könyvtári személyzet működési köréről, az első fejezet a könyvtárak használatának módjaival foglalkozik, az olvasóterem és könyvtári katalógus kezeléséről, a házi kikölcsönzésről, a könyvtárak között fennálló forgalomról stb. nyújtva felvilágosítást. A második fejezet általános könyvészeti, encyclopaedikus és életrajzi segédkönyveknek, továbbá egyes tudományszakok bibliografiáinak jegyzékét nyújtja, persze különös tekintettel a német főiskolai viszonyokra. A harmadik fejezet néhány szemelvényt ad különböző katalógus rendszerek schemáiból, míg a negyedik az összes németországi és főbb külföldi tudományos könyvtárak lajstromát tartalmazza.

Megjegyzendő, hogy *Graesel* a magyarországi gyűjtemények közül csupán a budapesti egyetemi könyvtárt tartotta felemlítésre érdemesnek, míg a Széchényi Orsz. Könyvtár jóval jelentősebb gyűjteménye elkerülte a figyelmét. Függetlenül gyanánt a helynevek és német egyetemek latin elnevezése zárja be az édekes kis füzetet, melyhez hasonló munkára a mi könyvtárlátogató közönségünknek is égető szüksége van.

Γ.